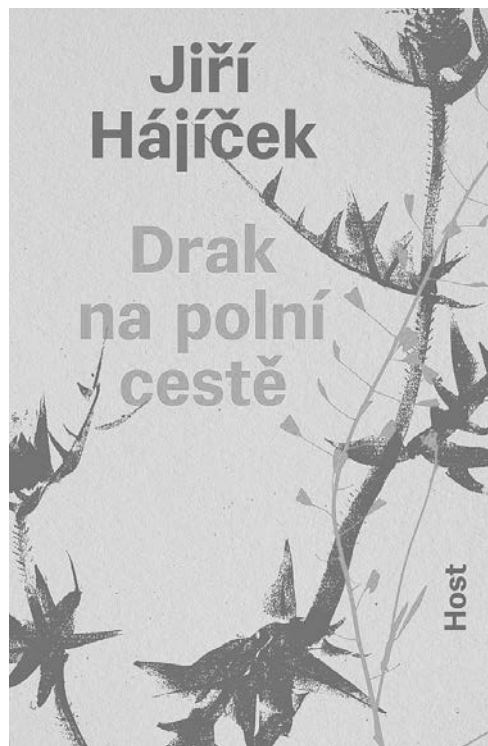

CHALUPY, STATKY, KRIZE A ILUZE

Jiří Hájiček: Drak na polní cestě

Brno, Host 2024, 245 s.

Alena Šidáková Fialová

Jiřího Hájička (1967) netřeba dlouze představovat: jeho romány z prostředí jihočeské vesnice, s (anti)hrdinou, jenž si řeší tiché osobní krize a hledá smysl dalšího svého, dosud spíše osamoceného bytí, si získaly několik literárních cen včetně té Státní. Recenzenty bývá Hájiček poněkud nespravedlivě řazen do

mainstreamové tvorby (ačkoliv jeho literární styl nejde prvoplánově na ruku prodejnosti), má relativně četnou čtenářskou základnu a víceméně kladné ohlasy odborné i laické.

Nový román *Drak na polní cestě* je už Hájičkovou jedenáctou vydanou prózou – a nijak zásadně se neodlišuje od děl předchozích. Nepřekvapí poetikou, prostorem ani tematikou. Už jen namátkou vybraná slova z prvních stran víceméně prozradí, v jakém terénu se budeme pohybovat: *osobní život, předků, vesnici, minulého století, na očích, odpradávná, za záclonami, sousedé, barabiznu, pryč, za rodičema, manželství, rozvod, přestěhoval, chalupy, umřel, práce, odejít, statek, prošedivělé vlasy, uhnul pohledem, studenými stěnami, objeť.*

Hlavní hrdina Tomáš zapadá do galerie hájičkovských hrdinů, smutných, ale víceméně sympatických chlápků, kteří se cítí být pevně svázáni s rodným místem, přáteli a sousedy, ale zároveň jim v životě pořád něco drhne – jak už to tak bývá, hlavně rodinné a milostné vztahy. Pracuje jako šéf místního statku, je už o něco starší než dřívější Hájičkovi hrdinové, nostalgičtější a s pětapadesátkou na krku si víc uvědomuje pomalu odplovající šance na nalezení té správné ženy a prožití smysluplného života. Ten pro něj představuje nejen vztah, ale také boj za hodnoty, které přesahují obyčejné vesnické pinožení. V tomto případě jde o symbolické dědictví předků, zodpovědnost za krajinu i podobu rodné vesnice a její pospolitost.

S Tomášem chodí-nechodí Kristýna, o dvacet let mladší žena narozená ve vedlejší chalupě, teď znalkyně barokní hudby a učitelka zpěvu. Zklamaná beznadějným vztahem i dosavadním životem se vrací do rodného domu, kde však není vítaná – nemá děti, muže, a není tak své rodině dost dobrá

jako správná hospodyně a dědička gruntu. S Tomášem společně bojují za záchranu starého stavení a snaží se zjistit, co mezi nimi vlastně je: zatímco Tomáš je s ní šťastný i přes odlišnost jejich světů, Kristýna vztah s kompromisy odmítá.

Mnohem více prostoru se tu však věnuje tematicce společenské, která se v různé míře vyskytuje ve všech Hájičkových románech. Zatímco dříve se autor soustředil zejména na proměny vesnice v devadesátých letech a dědictví kolektivizace padesátých let, tentokrát se časová osa posunula do té neaktuálnější přítomnosti. Ústřední konflikt tu představuje boj s tajemnou bohatou společností s mluvícím jménem Big dragon, která po vesnicích vykupuje od jednotlivců akcie zemědělských družstev a posléze se zmocňuje jejich vedení. Dosud relativně udržitelné a tradiční způsoby hospodaření následně zlikviduje, ničí krajinu, vesnické vazby i charakter kraje. Ač slovo Agrofert v knize nikde nepadne, je zcela zřejmé, o jakém typu firmy se tu mluví. Tomáš a jeho kamarád Vlasta léta úspěšně vedou statek na pozemcích svých sousedů, malých podílníků podniku, a najednou jsou konfrontováni s žalobami, přeplácením, podvody a výhrůzkami, ale přes všechny úklady se nevzdávají a snaží se statek udržet.

Kromě hájičkovské nostalgie, smutku a melancholie se v této dějové linii ukazuje až jakási heroická angažovanost, společenský apel, ve kterém se autor snaží zviditelnit téma, jež si většina zvláště městských čtenářů nespíš nedokáže konkrétně představit (*„Kluci v dílně už připravují stroje na jaro, rozmetadla, luční smyky, brány, diskery... Znáš to, držkujou, že je ještě brzy, ale já po nich šlapu, počasi se pak najednou rozběhne fojrem a musíme být připravený... Jo a pozdravuje Tě Johnny, veškerý hrádě ve stájích jsou krásně*

opravený, teď se vyváží hnuj z hlubokeych podestýlek... Řeknu ti, náš mladej Johnny to po nás jednou převezme. Je šikovnej a všechno ho zajímá, minulej tejden, než začalo sněžit, jsme spolu objížďeli pole a instalovali ty berličky pro káňata, hrabošům letos ukážeme, to si piš...“ – s. 227). Sympatické donkichotství Tomáše a Vlasty je ukazuje jako hrdiny současnosti, kteří bojují za svůj domov, tradice, sousedství, krajinu, jihočeskou vesnici.

Hájiček však není typ spisovatele, který by tvořil jednoduché agitky. Boj hrdinů není pouze tažením za jihočeskou idylu, naopak je neustále podryván otázkou, co znamená domov a rodný kraj a hlavně, zda všechno úsilí o jejich zachování stojí za to. Jestli věci vlastně nejsou trochu jinak, než jak se na první pohled zdají. Má smysl bojovat za chalupu, ve které nakonec příbuzní a potomci nechťejí bydlet? Proč se brát za dědictví předků, když jejich potomci sami ho za pár korun zrazují? Mám obětovat fyzické i duševní zdraví majetku, půdě, domu? Jsou mí sousedé zdrojem jistoty, pomoci a sounáležitosti, anebo spíš zabeďněnci a sobci sledující hlavně svůj osobní prospěch? A není lepší vzdát se nesmyslného zápasu a užít si život, který neúprosně utíká?

Hájičkův *Drak na polní cestě* klade pesimističtější otázky, než tomu bylo dříve, ukazuje současnou vesnici i ono „jihočešství“ a sedláckou národu v temnějších odstínech, a zároveň s dávkou melancholie a nostalgie, která už k autorovu stylu zkrátka patří. Přináší uvěřitelné postavy a společensky důležité téma, udržuje svůj autorský rukopis a umělecký standard... ale nelze nepřiznat, že téma záchrany zemědělského statku, chovu krav i předvídatelnost vcelku nevýrazné milostné linky z knihy nedělá zrovna strhující četbu. ■